

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2014 r.

DPK-III-070-12/14/8

dot. BPS/KU-034/599/1/14

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

nowomy Perie Prewoskny!

W odpowiedzi na pismo z dnia 27 marca 2014 r., uprzejmie przedstawiam następującą opinię o **projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi**, zawartym w druku senackim nr 599.

1. Proponowana nowelizacja ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, z późn. zm.; dalej: „p.p.s.a.”) ma na celu przede wszystkim uzupełnienie tej ustawy o przepisy regulujące kwestię terminu do wniesienia skargi kasacyjnej w przypadku wystąpienia przez stronę z wnioskiem o przyznanie prawa pomocy obejmującego ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego. W aktualnym stanie prawnym nie uregulowano relacji pomiędzy biegiem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej i przebiegiem procedury związanej z przyznaniem stronie prawa pomocy. W rezultacie skorzystanie z jednej gwarancji procesowej, jaką jest możliwość ubiegania się o przyznanie prawa pomocy w postaci ustanowienia pełnomocnika z urzędu, ogranicza możliwość efektywnego skorzystania z innej gwarancji, jaką stanowi prawo do wniesienia skargi kasacyjnej, przede wszystkim poprzez istotne skrócenie zasadniczo 30-dniowego terminu na wywiedzenie tego środka. Ma to miejsce zarówno wówczas, gdy rozstrzygnięcie w przedmiocie przyznania prawa pomocy następuje na krótko przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, jak i wówczas, gdy następuje to już po upływie tego terminu. W tym drugim przypadku niezbędne staje się skorzystanie

z instytucji przywrócenia terminu, przy czym dodatkowe wątpliwości wiążą się z określeniem chwili ustania przyczyny uchybienia terminu, co doprowadziło do rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych, kwestia ta była także przedmiotem oceny w powołanym przez projektodawcę wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 lipca 2013 r., sygn. SK 17/12 (OTK z 2013 r. Nr 6A, poz. 86).

Należy zgodzić się z projektodawcą, że ww. wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie rozstrzyga wszystkich wątpliwości związanych z przedstawioną problematyką. Na aprobatę zasługuje przy tym zarówno sama inicjatywa rozwiązania problemu w drodze interwencji ustawodawcy, jak i zaproponowany sposób rozwiązania. Uzupełnienie p.p.s.a. o regulację wzorowaną na przepisach art. 124 § 2-4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.; dalej: „k.p.c.”) wydaje się rozwiązaniem optymalnym. Unormowanie, zgodnie z którym termin na wniesienie skargi kasacyjnej rozpoczyna bieg od dnia doręczenia odpisu orzeczenia z uzasadnieniem ustanowionemu pełnomocnikowi, w razie zaś odmowy przyznania prawa pomocy – od dnia doręczenia stronie postanowienia w tym przedmiocie, koresponduje z zasadami, które legły u podstaw wprowadzenia przymusu adwokacko-radcowskiego odnośnie środków zaskarżenia kierowanych do Naczelnego Sądu Administracyjnego. W celu bowiem zapewnienia wystarczających gwarancji procesowych stronie uprawnionej do prawa pomocy, a nawet stronie nieskutecznie o przyznanie tego prawa się ubiegającej, 30-dniowy termin na wniesienie skargi kasacyjnej, uznany przez ustawodawcę za odpowiedni do profesjonalnego i rzetelnego przygotowania zarzutów skargi oraz ich uzasadnienia, powinien być terminem co do zasady dostępnym dla pełnomocnika. Będzie on bowiem miał na ogół możliwość zapoznania się ze sprawą dopiero po tym, gdy zapadnie rozstrzygnięcie w przedmiocie przyznania prawa pomocy, i to niezależnie od treści tego rozstrzygnięcia (nie budzi wątpliwości, że będzie tak w przypadku pełnomocnika ustanowionego z urzędu, należy jednak mieć na względzie, że strona wnioskująca o takiego pełnomocnika zazwyczaj zwraca się do pełnomocnika z wyboru dopiero po odmownym załatwieniu jej wniosku).

W szczególności proponowane rozwiązanie wydaje się lepsze od alternatywnie rozważanego zawieszenia biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Wybór bowiem rozwiązania polegającego na zawieszeniu biegu terminu prowadziłyby do tego, że w przypadku, gdy strona złoży wniosek o przyznanie prawa pomocy „zbyt późno”, na krótko przed upływem tego terminu, wyznaczonemu

pełnomocnikowi pozostanie często zaledwie parodniowy termin na sporządzenie skargi kasacyjnej, co i tak niweczyłoby możliwość wniesienia rzetelnie przygotowanego środka odwoławczego i czyniłoby aktualnym ten sam problem, którego rozwiązaniu postulowana nowelizacja p.p.s.a. ma generalnie służyć. Można wprawdzie stwierdzić – i taka argumentacja na rzecz rozwiązania związanego z zawieszeniem biegu terminu była podnoszona, również w toku wspomnianego postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – że w takim przypadku strona poniesie konsekwencje własnych działań i zaniechań, że zbyt późne złożenie wniosku o przyznanie prawa pomocy nie różniłoby się od sytuacji, w której strona nie występująca z takim wnioskiem zwraca się do pełnomocnika z wyboru na krótko przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, a wreszcie, że rozwiązanie wzorowane na tym przewidzianym w art. 124 § 2-4 k.p.c. mogłoby być nadużywane, poprzez składanie wniosków niezastugujących na uwzględnienie wyłącznie w celu zyskania dodatkowego czasu na sporządzenie skargi kasacyjnej przez pełnomocnika z wyboru.

Przeciwstawiając się jednak większości elementów takiego postawienia problemu, należy zważyć, co następuje. Przede wszystkim trudno mówić o zaniedbaniu strony w przypadku złożenia przez nią wniosku o przyznanie prawa pomocy w otwartym dla tej czynności terminie, w sytuacji gdy z żadnego przepisu nie wynikają w sposób wyraźny negatywne konsekwencje skorzystania z tego uprawnienia w późniejszej fazie okresu wyznaczonego tym terminem. Okres, w którym należy złożyć skargę kasacyjną, w przypadku strony niekorzystającej uprzednio z pomocy pełnomocnika i zobligowanej do tego na skutek przymusu adwokackiego dotyczącego tego środka odwoławczego jest w równej mierze okresem przeznaczonym dla strony na rozpoznanie rynku profesjonalnych usług prawniczych, dokonanie przez stronę oceny jej możliwości skorzystania z usług pełnomocnika z wyboru i podjęcie decyzji o zasadności ewentualnego wystąpienia z wnioskiem o przyznanie prawa pomocy. Zawieszenie biegu terminu byłoby mimo wszystko rozwiązaniem ograniczającym uprawnienia strony związane z wniesieniem skargi kasacyjnej w stosunku do strony już uprzednio korzystającej z pełnomocnika.

Odnosnie porównania do zbyt późnego powierzenia sprawy pełnomocnikowi z wyboru, warto zaznaczyć, że sytuację należy ocenić nie tylko z perspektywy strony, lecz także z perspektywy pełnomocnika z urzędu, który w przypadku przyznania prawa pomocy zostanie wyznaczony do prowadzenia danej sprawy. W przeciwieństwie bowiem do pełnomocnika z wyboru, który ze względu na zbyt krótki czas pozostały na sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej może w sposób

w pełni usprawiedliwiony odmówić podjęcia się danej sprawy, pełnomocnik z urzędu będzie zobligowany do podjęcia czynności i dochowania najwyższej staranności w celu terminowego wniesienia rzetelnie przygotowanej skargi kasacyjnej, nawet jeżeli czas pozostający do upływu terminu byłby wyjątkowo krótki.

Przyznać natomiast należy, że z rozwiązaniem przewidzianym w projektowanym art. 177a p.p.s.a. rzeczywiście może wiązać się ryzyko wykorzystywania tego rozwiązania do przedłużania postępowania i celowego opóźniania początku biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Trudno jednak uznać, że właściwym rozwiązaniem tego problemu byłoby zawieszenie biegu terminu w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa pomocy. Kluczowe znaczenie ma w tym zakresie fakt, że zawieszenie biegu terminu nie wyeliminuje przypadków, gdy pełnomocnikowi pozostawiony zostanie bardzo krótki, liczący np. kilka dni okres na wywiedzenie skargi kasacyjnej. Pozbawione racjonalnego uzasadnienia byłoby dopuszczenie wszczynania procedury przyznania prawa pomocy, która mimo jej formalnego przeprowadzenia i nawet zakończenia postanowieniem przyznającym pomoc w postaci pełnomocnika z urzędu, nie doprowadziłaby do osiągnięcia nadrzędnego celu tej procedury, jakim jest zapewnienie stronie realnej możliwości wniesienia w jej imieniu rzetelnie przygotowanego środka odwoławczego.

W celu ograniczenia zasygnalizowanego ryzyka, które może się wiązać z rozwiązaniem zawartym w projekcie, proponuję zatem rozważenie możliwości uzupełnienia projektowanego art. 177a p.p.s.a. o przepis zakreślający stronie krótszy i odrębny od terminu do wniesienia skargi kasacyjnej termin na złożenie wniosku o przyznanie pełnomocnika z urzędu, np. termin wynoszący 14 dni od doręczenia stronie odpisu orzeczenia z uzasadnieniem. Związane z tym pewne odstępstwo od „wzorca”, jaki dla projektowanej regulacji stanowią unormowania obowiązujące w zakresie wnoszenia skargi kasacyjnej w postępowaniu cywilnym, można uzasadnić odmiennym charakterem tak samo nazwanego środka zaskarżenia występującego w postępowaniu sądownoadministracyjnym. O ile bowiem skargę kasacyjną w postępowaniu cywilnym wnosi się od orzeczenia prawomocnego, przez co strona niezadowolona z tego orzeczenia nie odniesie na ogół żadnej dodatkowej korzyści z wydłużania terminu na wniesienie skargi kasacyjnej, o tyle w postępowaniu sądownoadministracyjnym jest to środek przysługujący od orzeczeń nieprawomocnych, w związku z czym wydłużenie terminu na jego wniesienie powodować będzie nie tylko zyskanie dodatkowego czasu na przygotowanie skargi, lecz może się również wiązać – w zależności od tego, czy i w jakim zakresie wykonalność zaskarżonego aktu administracyjnego została wstrzymana na

podstawie art. 152 p.p.s.a. – z dodatkową korzyścią w postaci odsunięcia w czasie uprawomocnienia się orzeczenia wojewódzkiego sądu administracyjnego.

2. Należy zauważyć, że problematyka relacji pomiędzy terminem do wniesienia skargi kasacyjnej i wystąpieniem przez stronę z wnioskiem o przyznanie prawa pomocy obejmującego ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest już przedmiotem procesu legislacyjnego. Prezydencki projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (druk sejmowy nr 1633), który po I czytaniu na posiedzeniu Sejmu został skierowany do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka i jest obecnie w trakcie rozpatrywania przez podkomisję nadzwyczajną, zawiera propozycję uregulowania tej kwestii w dodawanym przepisie art. 177 § 3 p.p.s.a.

Rozwiązania proponowane w projekcie Komisji Ustawodawczej Senatu należy ocenić jako zapewniające pełniejszą i bardziej precyzyjną regulację rozważanej materii niż projekt prezydencki, w którym zwraca uwagę brak regulacji na wypadek odmowy przyznania prawa pomocy oraz liczenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od upływu terminu na wyznaczenie pełnomocnika z urzędu przez właściwy organ samorządu zawodowego, co należy uznać za regulację nie ułatwiającą jednoznacznego ustalenia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej i mogącą powodować dodatkowe wątpliwości w tych przypadkach, gdy faktyczne zawiadomienie wyznaczonego pełnomocnika nastąpi ze znacznym opóźnieniem w stosunku do początku biegu tego terminu. Zasadne wydaje się zatem, aby za podstawę rozwiązań dotyczących terminu do wniesienia skargi kasacyjnej w przypadku złożenia wniosku o przyznanie prawa pomocy przyjąć propozycje zawarte w projekcie Komisji Ustawodawczej.

W związku z powyższym przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości, który został upoważniony przez Radę Ministrów do prezentowania jej stanowiska o projekcie prezydenckim zawartym w druku sejmowym nr 1633, poinformują na najbliższym posiedzeniu podkomisji nadzwyczajnej powołanej do rozpatrzenia tego projektu o podjęciu prac nad inicjatywą ustawodawczą Senatu w przedmiotowym zakresie. Jednocześnie uprzejmie proszę o rozważenie możliwości podjęcia także przez Pana Przewodniczącego działań, które miałyby na celu skorelowanie prac nad oboma projektami. Nie wydaje się bowiem uzasadnione, aby w krótkim odstępie czasu procedowane były dwa projekty ustaw zmierzające do rozwiązania, różnymi sposobami, tego samego problemu.

3. Niezależnie od przedstawionych powyżej spostrzeżeń o charakterze ogólnym i związanej z nimi pozytywnej oceny odnoszącej się do istoty rozwiązania zaproponowanego w projektowanym art. 177a p.p.s.a. zasygnalizować należy potrzebę doprecyzowania redakcyjnego tego przepisu.

W projektowanym art. 177a § 2 p.p.s.a. wątpliwości budzi sformułowanie „zgłoszonego w przypadku, o którym mowa w § 1”. Jest ono zapewne rezultatem ukształtowania tego przepisu na wzór art. 124 § 4 k.p.c., w którym jest mowa o oddaleniu wniosku i wyraz „zgłoszonego” odnosi się do wniosku. Projektowany przepis p.p.s.a. dotyczy jednakże odmowy przyznania prawa pomocy, w związku z czym użycie w nim takiego sformułowania jest nieczytelne, wyraz „zgłoszonego” należałoby bowiem traktować jako odnoszący się np. do prawa pomocy.

W związku z powyższym właściwe wydaje się zastąpienie wskazanego sformułowania następującym: „w przypadku złożenia wniosku przed upływem terminu, o którym mowa w art. 177 § 1”.

Jeżeli – zgodnie z propozycją przedstawioną w pkt. 1 niniejszej opinii – w art. 177a § 1 p.p.s.a. wprowadzony zostałby odrębny 14-dniowy termin na złożenie wniosku o przyznanie prawa pomocy („§ 1. [...] na wniosek złożony w terminie czternastu dni od dnia doręczenia stronie odpisu orzeczenia z uzasadnieniem [...]”), wówczas właściwe byłoby zastąpienie wskazanego sformułowania z § 2 następującym: „w przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w § 1”.

W art. 177a § 1 p.p.s.a. wyraz „zgłoszony” należy zastąpić wyrazem „złożony” – spójnie z nomenklaturą zastosowaną w art. 243 § 1 oraz art. 252 § 2 i 3 p.p.s.a.

4. Projektowana ustawa przewiduje także dodanie do p.p.s.a. przepisu art. 253a, wprowadzającego rozwiązanie polegające na tym, że pełnomocnik wyznaczony w ramach prawa pomocy, który nie stwierdzi podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, może odmówić dokonania tej czynności, zawiadamiając o tym stronę i sąd i wykazując brak podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej w sporządzonej przez siebie opinii, dołączanej do zawiadomienia. Rozwiązanie to również wzorowane jest na regulacjach obowiązujących w postępowaniu cywilnym (art. 118 § 5 i 6 k.p.c.).

Wydaje się, że wprowadzenie tego rozwiązania do p.p.s.a. wymaga szczególnie starannego rozważenia, gdyż proponowana regulacja może zostać uznana za niezapewniającą stronie realizacji jej gwarantowanego konstytucyjnie prawa do dwuinstancyjnego postępowania sądowego (art. 78 Konstytucji RP), mimo

przewidzianej w projektowanym art. 253a § 2 p.p.s.a. kontroli staranności sporządzenia opinii.

Okoliczność, że analogiczne rozwiązanie funkcjonuje w postępowaniu cywilnym, a nawet swego rodzaju zachęta ze strony Trybunału Konstytucyjnego do wprowadzenia tego rozwiązania w innych procedurach (sformułowana w ostatnim akapicie pkt. 4 uzasadnienia ww. wyroku w sprawie o sygn. SK 17/12), nie mogą zostać uznane za wystarczające uzasadnienie dla proponowanego art. 253a p.p.s.a. Należy bowiem uwzględnić odmienny charakter środków zaskarżenia, których wniesienie można „zastąpić” sporządzeniem opinii przewidzianej w art. 118 § 5 k.p.c. albo opinii, o której mowa w projektowanym przepisie p.p.s.a. Skarga kasacyjna w postępowaniu cywilnym jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym, przysługującym od prawomocnych orzeczeń, przy czym ograniczony jest też zakres spraw, w których skarga kasacyjna jest dopuszczalna. Środek ten nie służy całościowej kontroli konkretnego orzeczenia sądowego, lecz zapewnieniu prawidłowości stosowania prawa w toku rozpatrywania spraw przez sądy, jest on ukierunkowany przede wszystkim na dobro wymiaru sprawiedliwości. Natomiast skarga kasacyjna w postępowaniu sądownoadministracyjnym, mimo zbliżonego poziomu sformalizowania i objęcia przymusem adwokacko-radcowskim, jest jednak zwykłym środkiem odwoławczym, który służy instancyjnej kontroli orzeczeń wojewódzkich sądów administracyjnych i przysługuje od wszystkich wyroków oraz – z nielicznymi wyjątkami – wszystkich postanowień kończących postępowanie w sprawie wydawanych przez te sądy.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wskazane różnice pomiędzy skargą kasacyjną w postępowaniu cywilnym i skargą kasacyjną w postępowaniu sądownoadministracyjnym, istniejące pomimo podobieństw w ukształtowaniu obydwu tych środków, jak również znaczenie skargi kasacyjnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym jako instrumentu dostępu do sądu drugiej instancji bardzo mocno zaakcentował Trybunał Konstytucyjny w niedawnym wyroku z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie o sygn. SK 22/11, w szczególności w pkt. III.2.1, III.2.2, III.3.1 i III.3.2 uzasadnienia (wyrok wraz z uzasadnieniem dostępny jest na stronie internetowej <http://trybunal.gov.pl>).

Wydaje się, że instytucja opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej – przewidziana obecnie w art. 118 § 5 k.p.c. i proponowana do wprowadzenia w p.p.s.a. – związana jest nie tyle z przymusem adwokacko-radcowskim czy z okolicznością, że dany pełnomocnik jest pełnomocnikiem wyznaczonym z urzędu, co raczej przede wszystkim właśnie z charakterem środka

zaskarżenia, w zakresie wniesienia i popierania którego przymus ów obowiązuje. W postępowaniu cywilnym możliwość odmowy wniesienia skargi kasacyjnej uzasadniona jest ograniczeniem przypadków zbędnego inicjowania postępowania kasacyjnego, wówczas gdy w ocenie profesjonalnego pełnomocnika, którego zadaniem jest dostrzeżenie ewentualnych uchybień mogących stanowić podstawę skargi i sformułowanie adekwatnych zarzutów, szczególne cele stawiane temu postępowaniu nie będą mogły zostać osiągnięte. Jednak wprowadzenie analogicznego rozwiązania w odniesieniu do środka służącego kontroli instancyjnej, jakim jest skarga kasacyjna w postępowaniu sądowoadministracyjnym, należy rozpatrywać w kategoriach ograniczenia prawa strony do sądu. Sytuację pełnomocnika, który nie znajduje podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego, uznać należy za bardziej porównywalną do sytuacji pełnomocnika w postępowaniu cywilnym napotykającego podobny problem w perspektywie złożenia raczej nie skargi kasacyjnej, lecz apelacji.

5. W przypadku nieuwzględnienia przez projektodawcę przedstawionych powyżej generalnych zastrzeżeń dotyczących proponowanego art. 253a p.p.s.a. i pozostawienia w projekcie tego przepisu, wskazać należy na konieczność jego doprecyzowania.

W postępowaniu cywilnym pełnomocnik ustanowiony w związku z postępowaniem w I lub II instancji nie jest umocowany do działania w postępowaniu kasacyjnym (art. 118 § 2 oraz art. 91 w zw. z art. 118 § 1 k.p.c.; por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 122) i nawet jeśli strona miała w dotychczasowym postępowaniu pełnomocnika z urzędu, na potrzeby wniesienia skargi kasacyjnej musi ponownie wystąpić z wnioskiem, o którym mowa w art. 117 k.p.c. Natomiast w postępowaniu sądowoadministracyjnym z pełnomocnictwem wiąże się uprawnienie do działania zarówno przed wojewódzkim sądem administracyjnym, jak i Naczelnym Sądem Administracyjnym (art. 39 w zw. z art. 244 § 2 p.p.s.a.). Nie jest zatem zasadne, aby w art. 253a § 1 p.p.s.a. wzorować się ściśle na rozwiązaniu z art. 118 § 5 k.p.c. w zakresie, w jakim dotyczy pełnomocnika ustanowionego „w związku z postępowaniem kasacyjnym”, i uprawnienie do sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej ograniczać wyłącznie do pełnomocników ustanowionych „po wydaniu przez wojewódzki sąd administracyjny wyroku lub postanowienia kończącego postępowanie w sprawie”. Bezzasadnie różnicowałoby to bowiem sytuację pełnomocników ustanowionych w ramach prawa pomocy na

różnych etapach postępowania, tj. przed wydaniem i po wydaniu orzeczenia przez wojewódzki sąd administracyjny.

W celu zapewnienia spójności terminologicznej z pozostałymi przepisami p.p.s.a. niezbędne jest też posługiwanie się określeniem „skarga kasacyjna” zamiast „skarga”.

6. Doprecyzowania wymaga również przepis przejściowy (art. 2 projektu), służący wyraźnemu wskazaniu, że nowe przepisy mają mieć zastosowanie również w już toczących się postępowaniach. Brzmienie tego przepisu zaproponowane w projekcie budzi bowiem kilka wątpliwości.

Po pierwsze, art. 2 projektowanej ustawy przewiduje zastosowanie nowych przepisów wówczas, gdy przed wejściem w życie ustawy został złożony wniosek o przyznanie prawa pomocy w zakresie obejmującym ustanowienie pełnomocnika. Wydaje się, że takie sformułowanie przepisu określa zbyt szeroko zakres zastosowania nowych przepisów i wprowadza wręcz skutek retroaktywny. Może bowiem powodować wątpliwości co do tego, czy rozwiązania wprowadzane nowelizacją mają mieć zastosowanie także w tych przypadkach, gdy wniosek o przyznanie prawa pomocy nie tylko został przed wejściem w życie ustawy złożony, lecz także rozpoznany, w następstwie czego np. został już także złożony, a nawet oddalony, wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Zasadne wydaje się zatem, aby zastosowanie nowych przepisów do spraw w toku uzależnione było nie od złożenia, lecz od nierozpoznania wniosku o przyznanie prawa pomocy przed dniem wejścia w życie ustawy.

Po drugie, przepis przejściowy stanowi, że nowe przepisy mają mieć zastosowanie „do wniosków”. Zauważyć jednak należy, że projektowane nowe przepisy p.p.s.a. regulują nie tylko kwestie dotyczące składania i rozpoznawania wniosku o przyznanie prawa pomocy, lecz także inne czynności postępowania – za niezwiązany bezpośrednio z wnioskiem o przyznanie prawa pomocy uznać należy np. wprowadzany w art. 177a § 1 p.p.s.a. obowiązek doręczenia przez sąd z urzędu odpisu orzeczenia z uzasadnieniem ustanowionemu pełnomocnikowi. Zasadne wydaje się zatem, aby przepis przejściowy przewidywał stosowanie nowych przepisów do określonych w tym przepisie spraw, nie zaś do wniosków.

Po trzecie, w art. 2 przewidziano stosowanie do spraw będących w toku wyłącznie dodawanego art. 177a p.p.s.a. Jeżeli projektowaną ustawą zostanie dodany do p.p.s.a. również przepis art. 253a, to takie sformułowanie przepisu przejściowego będzie – pomimo ogólnej zasady działania nowego prawa –

powodować wątpliwości, czy także i art. 253a p.p.s.a. ma być stosowany w postępowaniach już toczących się w dniu wejścia w życie ustawy. Zasadne wydaje się zatem, aby przepis przejściowy przewidywał stosowanie do spraw nim objętych wszystkich nowo wprowadzanych rozwiązań.

W związku z powyższym proponuję rozważenie następującego brzmienia przepisu przejściowego:

„Art. 2. W sprawach, w których wniosek o przyznanie prawa pomocy w zakresie obejmującym ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego albo rzecznika patentowego nie został rozpoznany przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.”

7. Wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa w części 15 „Sądy powszechne” oraz w części 37 „Sprawiedliwość”.

Reasumując, przedmiotowy projekt ustawy należy ocenić pozytywnie w zakresie rozwiązań proponowanych w art. 177a p.p.s.a., należy także rekomendować kontynuowanie związanych z nim prac legislacyjnych, przy uwzględnieniu okoliczności przedstawionych w pkt. 2 niniejszej opinii. Mam jednocześnie nadzieję, że rozpatrzenie w toku dalszych prac szczegółowych uwag, które pozwoliłem sobie przedstawić, przyczyni się do wypracowania optymalnego kształtu tego projektu.

2 wyponi pourowe
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU